

COLOFON:

Interviews, redactie en fotografie: Janet van Dijk,
Huyg Potters, Connie Haneveld en Liesbeth Gort

Ontwerp en vormgeving: Bontwerk creatieve identiteit

cardea 

Postbus 11109 | 2301 EC Leiden

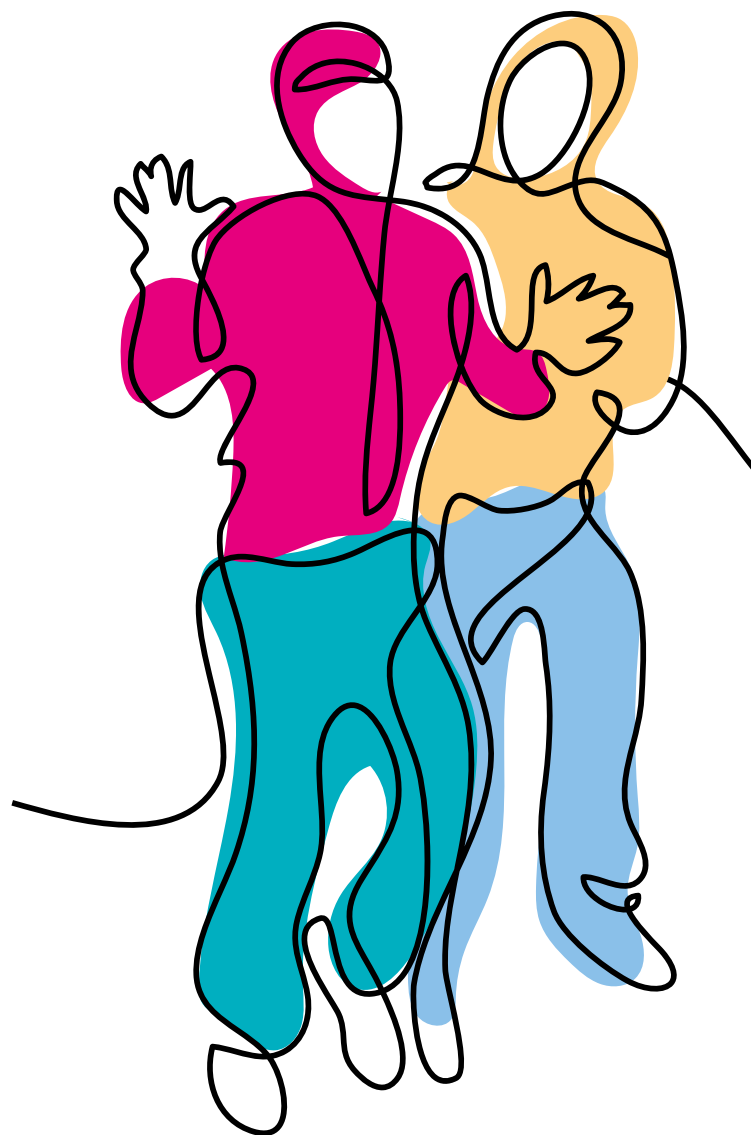
071-5795050

info@cardea.nl

www.cardea.nl

Leiderdorp 2017

volg ons ook op   



OVER CARDEA

VERHALEN UIT HET HART VAN DE JEUGDZORG

cardea 



DE JONGERE

"Ik heb de rust in mezelf gevonden en ben veel geduldiger"

DE JONGERENRAAD

"Het is er niet eenvoudiger op geworden om goede hulp te krijgen"

DE MOEDER

"Eerst vroeg hij nooit iets, nu vraagt hij alles"

INLEIDING

Met enige trots presenteren wij de verhalen van de mensen die jeugdhulp van Cardea krijgen, geven en mogelijk maken. Hun ervaringen geven kleur en inhoud aan situaties die complex en niet gemakkelijk zijn. Successen zijn vaak op een hand te tellen. De 'lange adem' van kinderen, jongeren, gezinnen en professionals die samen werken aan het verbeteren en oplossen van ingewikkelde problemen is gevat in unieke verhalen.

Kinderen en jongeren moeten een goede start kunnen maken in de maatschappij en daar helpen wij bij. Daarin verdienen zij hoogwaardige hulp van deskundige hulpverleners met een goede opleiding die hun vak bijhouden door bijscholingen. De huidige tijdgeest lijkt vooral de focus te leggen op lage tarieven waarbij de kwaliteit van de hulp en de mensen die de hulp geven fors onder druk komt. Een fair tarief geeft ruimte voor ontwikkeling en innovatie. Goed en goedkoop gaan niet altijd hand in hand.

Als we erin slagen om vanuit gezamenlijk vertrouwen, gezamenlijk eigenaarschap en in verbinding samen te werken, kan de transformatie in de jeugdhulp een succes worden. Enige realisme is hierbij wel op zijn plaats: De in 2015 gestarte transformatie is misschien wel de grootste verandering in het sociaal domein ooit.

Veranderen kost tijd en ondertussen zijn er talloze professionals die elke dag DOEN en daarbij altijd de cliënt centraal stellen. Een glimp van hun inspanningen en de betekenis die zij hebben voor gezinnen in moeilijke omstandigheden vindt u terug in deze uitgave. We nodigen iedereen uit om de verhalen te lezen en zo de kennis van en ervaring met de specialistische jeugdhulp van Cardea te verrijken.



INHOUD

JONA PLANJER	3
IN EEN GEZIN	4
CIJFERS	5



6

“MIJN ERVARING MOET JE GEBRUIKEN”

Desjo Huizinga (23) had het moeilijk in zijn jeugd, nu storten jongeren hun hart bij hém uit.

JONGERENRAAD, DE TROTS VAN CARDEA	8
Nelleke en Brieneke ondersteunen vanuit Cardea de Jongerenraad, die dit jaar 15 jaar bestaat.	

VRAAG & ANTWOORD	10
------------------	----

AMBULANTE SPOEDHULP BEGELEIDT GEZINNEN IN CRISIS	11
--	----

MARION GOEDHART, DIRECTEUR JGT	12
“De hulp is laagdrempelig en snel”	



14

FIETJE SCHELLING, CLIENTENRAAD

“We moeten aan ouders vragen wat zij nodig hebben”

BESTUURDER GERRIT JAN HOOGELAND IS TROTS OP CARDEA	15
--	----



Jona Planjer

“IK BESEFTE: **HET ZONNETJE SCHIJNT**”

Jona Planjer (17) vertelt zijn heftige levensverhaal zonder boosheid, zonder in de rol van slachtoffer te kruipen. Wel met veerkracht, en met iets dat veel meer is dan berusting.

“Als ik nu terugkijk, zou ik niets willen veranderen. Natuurlijk zou het heel fijn zijn als mijn moeder nog leefde en als ik geen ruzie had met mijn vader. Maar door alles wat ik heb meegemaakt, ben ik geworden wie ik ben. Zonder dat alles had ik mijn beste vriend niet gehad, en ook mijn vriendin niet, met wie ik heel gelukkig ben.” Als hij nog jong is, stapelt het ongeluk zich op. Een aanrijding met een drievoudige beenbreuk, die nooit volledig zal herstellen. Hartproblemen van zijn moeder, de scheiding van zijn ouders. Na een enorme ruzie heeft hij nauwelijks meer contact met zijn vader. Hij wordt gepest op de basisschool, op de middelbare school. Als hij in de derde klas zit, krijgt zijn moeder schildklierkanker. Ze overlijdt in 2014. Jona gaat naar de crisisopvang van Cardea. Hij haalt zijn diploma op de KTS in Voorhout, maar stopt daarna met de opleiding sociaal-maatschappelijke dienstverlening. Raakt in een depressie. Blijkt verslaafd aan wiet. Gaat afkicken in een kliniek. Nu woont hij in een NaastWonendMentorhuis.

“Ik gebruikte al drugs toen ik nog met mijn moeder woonde. Wiet, maar ook harddrugs. Het was mijn manier om te vluchten. De drugs haalden het nare gevoel weg. Door de drugs en door de ziekte van mijn moeder kwam ik bij Jeugdzorg. Mijn moeder dacht:

waar moet hij straks heen, hij heeft geen plek. Op de crisisopvang werden ook veel drugs gebruikt.”

“Ik heb veel eenzaamheid gevoeld. Ik was gewend om wakker te worden en dan bij mijn broer en mijn moeder aan tafel te zitten. Mensen van wie je houdt. En dan zit je ineens met vreemden. Dan slaat het naar binnen. Je praat niet zo snel met anderen, want ze hebben allemaal problemen. Ik had wel een heel goede band met de begeleiders, daar heb ik veel steun aan gehad. En gelukkig sliep ik in het weekeinde bij mijn vriendin.”

“Toen ik was gestopt met de studie ben ik in een depressie geraakt. Als iemand vroeg hoe het ging, dan zei ik altijd: het gaat wel. Ik kan heel goed mijn emoties wegstoppen, dat had ik wel goed uitgevogeld, hoe dat moest. Uiteindelijk heb ik het wel aangegeven bij de begeleiding. Ik bleek verslaafd aan wiet en in de afkickkliniek heb ik veel geleerd. Daar heb ik ook het geluk in mezelf teruggevonden. De man die mij begeleidde zei: is dit wat je moeder wilde, denk eens goed na. Toen heb ik voor het eerst weer gehuild. Ik besepte: waarom moet je alles zo negatief zien, het zonnetje schijnt, het eten is lekker, ik kan het nog gezellig hebben. Dat heeft me erg geholpen.”

Daarna kon Jona in de keuken van Cardea werken. Hij volgt nu de Buitenkans-training, die is er om jongeren meer zelfvertrouwen te geven en voor te bereiden op een opleiding of werk. Het plan is om een schildersopleiding te gaan doen, om geld te verdienen zodat hij zelfstandig kan wonen. Hij is actief bij de Jongerenraad, waar hij zelf veel aan had. Ooit wil hij in Italië, het geboorteland van zijn moeder, een plek maken voor jongeren die er even tussenuit moeten. “Dat is mijn droom.” ■

Cardea-medewerker Angela Teegelaar ging wekelijks op huisbezoek

“Eerst vroeg hij nooit iets, nu vraagt hij alles”

Medewerkers van de behandelgroep Ouder-Kind 0-6 jaar werken intensief samen met ouders. Angela Teegelaar ging wekelijks op huisbezoek bij het gezin Sharif.

Het is een jaar geleden dat Angela Teegelaar voor het laatst bij Hadja Tira Sharif thuis kwam. Angela en Hadja pakten de draad gemakkelijk weer op. Dat is ook niet zo gek, want ze kijken allebei heel tevreden terug op de periode dat Angela wekelijks op bezoek kwam om Hadja te ondersteunen bij de opvoeding. “Ons contact was heel goed”, zegt Hadja. “Ik was ook blij dat ik hulp kreeg. Ik had zoveel

problemen met mijn kinderen. Angela was mijn docent.” Angela: “En jij pakte het heel snel op.”

Geschiedenis

Hadja (36 jaar) kwam in 2011 uit Guinee naar Nederland. Eerst woonde ze in een asielzoekerscentrum, nu heeft ze een woning in Leiden. Ze heeft vijf kinderen: een zoon van 15, een dochtertje van 7, Musa (nu 5 jaar) en een tweeling van bijna 3 jaar. Het jongste jongetje is gehandicapt geraakt door een hersenbeschadiging. Hij lag lang in het ziekenhuis en onderging zes operaties. “Ik had toen weinig tijd voor de oudere kinderen”, vertelt Hadja.

Samenwerken

Met haar zoontje Musa kon moeder Hadja moeilijk contact krijgen. Hij praatte nauwelijks en was een onrustig jongetje, dat niet luisterde, vaak boos was en dan hard schreeuwde. Als ze zijn speelgoed net had opgeruimd, gooide hij alles weer door de kamer. Als ze boodschappen gingen doen, pakte hij allemaal spullen uit de schappen. Musa kwam drie ochtenden in de week naar de behandelgroep Ouder-Kind van Cardea, om zijn ontwikkeling te stimuleren en om te leren functioneren in een groep. Angela besteedde na de kennismaking die thuis plaatsvond vooral aandacht aan zijn taalontwikkeling en zijn gedrag, samen met de moeder. “Hij kende vijf woorden”, aldus Angela. “Met plaatjes en spelletjes hebben we zijn woordenschat uitgebreid. Hadja heeft daar ook heel hard voor gewerkt, ze deed puzzels en spelletjes met hem, dat bevorderde ook het contact tussen haar en Musa.” Voor Angela was het fijn om te zien dat Hadja en Musa samen veel plezier hadden tijdens het oefenen.



Hadja kan nu met een gerust hart boodschappen doen met Musa.

Bij Cardea wordt gewerkt vanuit de **Infant Mental Health (IMH) visie**. De ontwikkeling van het jonge kind en de relatie met de ouders staan daarbij centraal. De ontwikkeling en het gedrag van jonge kinderen kunnen vragen, zorgen en stress met zich meebrengen, waardoor ouders extra kwetsbaar worden in hun ouderschap. De ontwikkeling van jonge kinderen verloopt snel, hetgeen ook vraagt om snelle, vroegtijdige bijsturing als dat nodig is.

Hadja vond het lastig dat Musa nooit iets aan haar vroeg. Hij deed alles gewoon. Ook daar werd uitgebreid op geoefend. Na tweeënhalve maand stelde Musa zijn eerste vraag. "Hij vraagt nu alles", zegt Hadja. Ze vertelt dat in Guinee de opvoeding heel anders gaat. Moeders overleggen daar niet met een kind, ze leggen niets uit, ze beslissen alles en ze dóen. En als een kind niet doet wat de moeder wil, dan wordt er geslagen. "Zo gaat het met mannen en vrouwen ook." Hadja is nooit naar school geweest. Pas sinds de komst van een nieuwe president, zeven jaar geleden, krijgen alle kinderen in Guinee gratis onderwijs. Ze is blij dat Musa in Nederland naar een speciale groep kon gaan.

Resultaat

Na een half jaar begeleiding vanuit de behandelgroep Ouder-Kind heeft Musa zich goed ontwikkeld. Musa is rustiger, zindelijk, hij praat en vraagt of hij iets mag pakken. Hij kan gewoon mee boodschappen doen, hij neemt meer initiatief en hij kijkt naar zijn moeder als ze dat aan hem vraagt. Er is ook meer structuur in huis, iets wat hij hard nodig heeft. Hadja is blij met de zorg van Angela en met alle andere hulp die ze krijgt. "Het personeel van Cardea is heel goed en ik vond het fijn hoe Angela met mij praatte en met Musa." Angela vond het een bijzonder traject. "Ik heb ook veel van jou geleerd", zegt ze tegen Hadja. "Jij staat open voor hulp en je hebt zoveel geduld en je bent flexibel. Ik ben blij met hoe Musa is gegroeid en zich heeft ontwikkeld. We hebben het echt samen gedaan. En we waren er vroeg bij, dat is belangrijk!" ■

CIJFERS [2016]

MEDEWERKERS

Aantal personeelsleden **437**

Aantal FTE **330**

Ziekteverzuim **6,1%**

CLIËNTEN

Aantal geholpen **2.384**

KWALITEIT

Ouders **8,3**

Jongeren > 12 **8,3**

KENGETALLEN

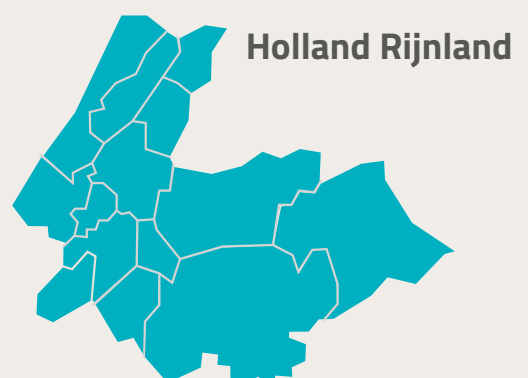
Budgetratio **13,2%**

Solvabiliteit **28,2%**

Liquiditeit **2,22**

Resultaatratio **1,1%**

Zie ook www.cardea.nl/jaarverslag





Desjo Huizinga

Het is vakantie en Desjo Huizing vindt dat eigenlijk maar niets. Liever heeft hij dat de scholen gewoon open zijn, zodat hij in zijn normale ritme zit. Zijn normale ritme is: twee of drie dagen in de week sportieve activiteiten organiseren op basisscholen in Voorhout voor de Ricardo van Rhijn Foundation, en trainingen geven en presentaties houden als stagiaire voor en bij de Jongerenraad van Cardea. En vijf keer in de week naar de sportschool.

"MIJN ERVARING MOET JE GEBRUIKEN"

Je zou kunnen zeggen dat de 23-jarige Leidenaar uit Oegstgeest zijn leven aardig op orde heeft.

Dat vindt hij zelf ook. "Ik geef het een 9." Wensen zijn er nog wel. Een betaalde baan, iets met kinderen. "Het zou zonde zijn om mijn ervaring niet te gebruiken, om niet iets te doen met al die jaren dat ik heb gevochten en gehuild." Misschien kan het vrijwilligerswerk een echte baan worden, misschien gaat hij een hbo-opleiding volgen voor 'ervaringsdeskundigen'.

Geadopteerd

Ervaringsdeskundige is Desjo al heel lang. Zijn broertje en hij zijn geadopteerd. "Mijn leven ging altijd om de adoptie. Het was iets dat heel erg van mij was, ik wilde het niet delen, ik kon mijn emoties niet laten zien." Er zat zo veel

boosheid en agressie in hem, dat Jeugdzorg werd ingeschakeld.

Op de middelbare school ging het van kwaad tot erger. Gepest in de brugklas, nog meer agressie, politie, drugs. Thuis ging het niet meer, de problemen waren te groot. "Ik was te boos. En alles was altijd andermans schuld."

Rust

Twee therapieën - waaronder EMDR - lieten hem inzien wat erachter zat - schaamte, de angst om te falen - en hoe het anders kon. Het hielp dat een begeleider tegen hem zei: je moet niet schreeuwen tegen de mensen die jou hebben leren praten. "Ik dacht: dat is zo. Nu kan ik veel beter met alles omgaan en mijn agressie bij me houden. Ik heb de rust in mezelf gevonden en ben veel geduldiger."



“SOMS VOND IK DINGEN NIET LEUK, VAN BEPAALDE TRAININGEN ZAG IK BIJVOORBEELD HET NUT NIET IN. EN NU GEEF IK ZE ZELF”

CARDEA

We zijn er voor: kinderen, jongeren en gezinnen!

zwerfjongeren omlaag

eigen kracht omhoog

schooluitval omlaag

maatschappelijke participatie omhoog



Lees meer over de Jongerenraad

Op straat

De band met zijn ouders is heel goed. Hij heeft het ze nooit kwalijk genomen dat ze hem en zijn broertje uit een kindertehuis in Thailand hebben gehaald. Integendeel. Zijn ouders kozen bewust voor adoptie, ze vonden dat er genoeg kinderen op de wereld waren die een betere kans verdienden. “Dat vind ik een heel mooie gedachte”, zegt Desjo. “Wat zou er anders met mij gebeurd zijn? Misschien was ik op straat gaan leven of zou ik al dood zijn.”

Klik

Al die jaren was er de begeleiding van Cardea. “Cardea is heel belangrijk voor mij geweest, ook

voor mijn ouders. Soms vond ik dingen niet leuk, van bepaalde trainingen zag ik bijvoorbeeld het nut niet in. En nu geef ik ze zelf.”

“Ik ben steeds heel goed geholpen, ook al moet je het vooral zelf doen. Met alle begeleiders had ik een klik, dat is heel belangrijk.”

Desjo woont nu in een 1-kamerappartement via de Stichting Huisvestiging Werkende Jongeren. Begeleiding krijgt hij niet meer, maar via de Jongerenraad is de band met Cardea nog sterk. Hij vindt het fijn dat hij nu iemand is met wie jongeren kunnen praten, bij wie ze hun hart kunnen uitstorten als ze dat willen. “Het is nu tijd om iets terug te doen.” ■

JONGERENRAAD, *de trots van Cardea*

De Jongerenraad is het
paradepaardje van Cardea.
De organisatie is trots op de
waardevolle bijdragen van
de jongeren, hun inzet en
creativiteit. Nelleke en Brieneke
ondersteunen vanuit Cardea
de Jongerenraad, die
15 jaar bestaat.



Is er veel veranderd in al die jaren?

“Jongeren blijven jongeren. Ze willen net als ieder ander gezien en gehoord worden, meedraaien in de wereld, ertoe doen. Dat is zo universeel en dus niet erg veranderd.

In de jeugdhulpverlening is wel het een en ander veranderd. Het is er niet eenvoudiger op geworden voor jongeren om goede hulp te krijgen. Er is veel bezuinigd en ook bij Cardea zijn hulpvormen gestopt of ingekort. Om hulp te krijgen op een groep heb je bijvoorbeeld een indicatie met GGZ-diagnose nodig. Vroeger kon je daar met minder grote problemen terecht. Veel regels zijn veranderd of onduidelijk en jongeren hebben daar last van.”

Wat is het mooiste dat jullie hebben bereikt?

In zijn algemeenheid is het mooi om te zien hoe jongeren groeien door de Jongerenraad. Ze nemen steeds meer verantwoordelijkheid, voor dingen die gedaan moeten worden bijvoorbeeld, maar ook voor elkaar en voor hun eigen aandeel. Daarnaast vinden wij het mooi hoe de peertraining ‘Ben jij er klaar voor’ - voor jongeren die zelfstandig gaan wonen - zich heeft ontwikkeld. Er zit veel informatie in en er worden prikkelende vragen gesteld. We zijn gestart op een kamertrainingsproject met zelf geknipte kaartjes en nu geven jongeren overal de training. Zelfs aan jongeren van andere organisaties, zodat die de training

ook kunnen geven. Delen ervan gebruikt de Jongerenraad soms op congressen of bijeenkomsten om beleidsmakers bewust te maken van de ingewikkelde vragen en om met z'n allen te leren van de ervaringen van jongeren."

En waar ben je teleurgesteld over?

"Dat dingen vaak langzaam gaan. Dat is niet direct iemand te verwijten, maar in gezamenlijkheid lukt het blijkbaar niet om echt door te pakken. Wij zijn bijvoorbeeld vanaf 2009 al bezig om de overgang van jongeren naar zelfstandigheid te vergemakkelijken. Officieel kunnen jongeren tot 23 jaar verlengde jeugdhulp krijgen, maar in de praktijk wordt gezegd: als je 18 bent moet je naar de WMO. Dat betekent voor jongeren niet alleen een nieuw loket, maar ook een achteruitgang in hun financiële situatie terwijl er juist meer op ze af komt: Er zijn weinig betaalbare woningen, de regels zijn ingewikkeld, als je studiefinanciering hebt kun je je schulden niet aflossen, als je gaat verhuizen moet je maar hopen dat je dezelfde hulpverlener kunt houden, en ga zo maar door. We verwachten van jongeren dat ze doen wat in hun mogelijkheden ligt om hun situatie te verbeteren, dan mogen zij dat ook van ons verwachten. Gemiddeld gaan jongeren tegenwoordig met 24 jaar uit huis. Wij verwachten dat ze met 18 jaar zelfstandig genoeg zijn, terwijl het voor "onze" jongeren minder vanzelfsprekend is dat ze op bijvoorbeeld ouders terug kunnen vallen."

Is het moeilijk om jongeren te vinden voor de Jongerenraad?

"Nee, meestal niet, maar we moeten ook zeggen dat wij goed gefaciliteerd zijn vanuit Cardea, in de vorm van tijd en mogelijkheden. Jongeren motiveren regelmatig andere jongeren

JONGERENRAAD

De Jongerenraad bestaat uit tien tot twaalf jongeren die gevraagd en ongevraagd advies geven over hoe de hulp beter kan. Ze komen op voor de belangen van alle jongeren binnen de jeugdhulp, dus niet per se alleen voor de jongeren binnen Cardea.

in de Jongerenraad te gaan. Of ze worden door een van ons of door een collega "gestalkt" om in de raad te komen. Ze leren pro-actief te zijn, dat ze zelf invloed ergens op hebben, dat er naar ze wordt geluisterd, ze leren communiceren, presentatie- en vergadertechnieken. En het is gezellig! Dat maakt dat jongeren lang willen blijven en dat mag vaak ook. De oudere jongeren in de raad kunnen hun ervaringen overbrengen op de wat jongere leden. Dat werkt heel goed."

Wat is het mooie van het werken met de Jongerenraad?

"Je krijgt een inkijkje in wat jongeren echt vinden en ervaren en zo krijg je meer inzichten. We leren continu van elkaar. Jongeren bedenken creatieve oplossingen, die wij niet gelijk zouden zien. Zij weten wat werkt en wat niet. En wij weten weer andere dingen vanuit onze expertise of levenservaring. Zo maken we continu een-tweetjes. Het zou wat ons betreft nog vanzelfsprekender mogen worden dat cliënten kunnen meedenken in alle lagen van de beleidsstructuur. Het levert zo veel op!" ■

ALS JE EEN DING AAN DE JEUGDZORG MAG VERANDEREN, WAT ZOU JE DAN DOEN?

"Minder regels, minder registratie, minder wantrouwen. We moeten alles registreren wat we doen, het is 'uurtje, factuurtje' en dat kost allemaal zo verschrikkelijk veel tijd, wij zien daar collega's echt op leeglopen. We gaan in die tijd liever met jongeren en ouders aan de slag."

VRAAG & ANTWOORD

Als je vandaag één ding mag veranderen in de jeugdhulpverlening wat zou je dan doen en wat is er nodig om dit voor elkaar te krijgen?

René Verkuylen, bestuurder Kwadraad Maatschappelijk Werk

Verandering: "Dan zou ik willen dat jeugdigen met complexe problemen niet te maken krijgen met een trits van opeenvolgende professionals."

Nodig: "Eerst investeren in een vertrouwensband met iemand (uit eigen netwerk of een professional) die er borg voor staat dat hij/zij gedurende de hele looptijd van de begeleiding als vast maatje onvoorwaardelijk naast de jeugdige blijft staan."

Marleen Stuivenberg, beleidsmedewerker Maatschappij, gemeente Leiderdorp (op persoonlijke titel)

Verandering: "Ik zou ervoor zorgen dat (jeugd)hulpverleners rechtstreeks 'in dienst zijn' van de gezinnen voor wie ze het doen. Dat organisaties om hen heen slechts een faciliterende rol hebben, met als enige belang het welzijn van kinderen."

Nodig: "Het geld van inwoners (dat via de overheid naar jeugdhulpverleners gaat) zou in veel grotere mate aan gezinnen moeten toekomen. Daarvoor is het nodig dat organisaties onderling, inclusief de lokale en landelijke overheid, samenwerken aan hetzelfde doel."

Marton de Pinth, directeur/bestuurder Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden

Verandering: "Meer tijd (meer uren in een dag) of meer handen (meer menskracht) om de gewenste kwaliteit en doelstellingen daadwerkelijk te kunnen realiseren."

Nodig: "De politiek moet besluiten om meer geld ter beschikking te stellen."

Rich van den Berg, directeur Passend Primair Onderwijs regio Leiden

Verandering: "Ik zou een sterkere verbinding zoeken met het onderwijs, omdat wij merken dat kinderen met een kwetsbare thuissituatie vaak niet worden gevonden door jeugdhulp. Hun ouders weten de weg niet of ze willen niet in contact komen met jeugdzorg, vanwege het oude idee dat je kinderen dan uit huis kunnen worden geplaatst."

Nodig: "De school is voor ouders meestal een fijne omgeving. Het zou fijn zijn als daar vaker iemand van jeugdhulp aanwezig is, vooral in kwetsbare wijken."

Han de Jager, wethouder Alphen aan den Rijn

Verandering: "Ik zou willen dat jeugdhulpaanbieders nog meer de krachten bundelen. Er moet – nog meer dan nu het geval is – een gevoel ontstaan dan men samen verantwoordelijk is voor de beste oplossing voor het kind en diens gezin. Ik vind het hierbij niet meer dan vanzelfsprekend dat professionals zoveel mogelijk ruimte krijgen. Zij weten vaak het beste wat nodig is".

Nodig: "Meer over de grenzen van de eigen mogelijkheden heen kijken."

Roos van Gelderen, wethouder in Leiden

Verandering: "Meer zeggenschap en invloed van jongeren (en hun ouders)."

Nodig: "De overtuiging dat hulpverlening echt verbetert als professionals de ervaringen van mensen meenemen en ze omzetten in nieuwe manieren van werken."

Ambulante Spoedhulp begeleidt gezinnen in crisis

“WAT *mooi* DAT IK DIT WERK MAG DOEN”

Bij crisissituaties in een gezin komt het team Families First/Ambulante Spoedhulp van Cardea in actie. Een impressie van een werkweek van een van de negen medewerkers, die vanwege de mogelijke herkenbaarheid van de betrokken gezinnen anoniem blijft.



maandag

Vandaag heb ik een uitgebreid verslag gemaakt van een gezin waarbij de rechter uithuisplaatsing overweegt. Het was onze taak om te kijken of dat noodzakelijk is. Mijn conclusie uit observaties en gesprekken is dat de ouders goed voor het kind kunnen zorgen. Het is een verantwoordelijke taak, je weet dat de keuze die je maakt heel bepalend is voor de rest van het leven van andere mensen. Dat is wel zwaar soms. We overleggen daarover ook binnen het team, dat heb ik vandaag ook gedaan.



dinsdag

Elke dinsdag vergaderen we over beleidsmatige zaken, en over dingen die spelen in de gezinnen. Ik had een vraag over een geadopteerd jongetje met een hechtingsstoornis in het gezin dat ik nu begeleid. Ik vroeg me af wat ik hierin kan doen, tot hij naar de specialistische zorg gaat. De conclusie was dat hij eigenlijk nu naar de GGZ moet, maar daar zijn wachtlijsten door de bezuinigingen, daar hebben wij nu veel mee te maken. De orthopedagoog in ons team stelde voor om te kiezen voor een bepaalde aanpak. Daarna heb ik overleg gehad met een mediator van Cardea en een therapeut en toen ben ik naar het gezin van het jongetje gegaan.

Zijn broers hadden geen zin om te praten, dat komt vaker voor. Ik begrijp wel dat kinderen niet zitten te wachten op een gesprek over lastige dingen met een vreemde man die ineens in huis komt. Door over luchtige zaken te beginnen en duidelijk te zeggen waarom ik ze wil spreken en hoe lang het duurt, gaat het meestal wel goed. Het is gelukkig wat rustiger in het gezin.



woensdag

Vandaag was ik met collega's bij onze crisisopvang voor een overleg over een jongen, die eigenlijk naar een andere instelling moet. Er was een gesprek met de jongen, zijn moeder, en hulpverleners van verschillende teams. Er is op dit moment nergens plaats voor hem en we hebben gekeken of er een tussenoplossing is, het liefst binnen het netwerk van het gezin. De moeder heeft al aangegeven dat hij niet naar huis kan. We proberen de tijd in het crisiscentrum altijd zo kort mogelijk te houden, omdat anders de weg terug naar huis lastiger wordt.

Het was een ochtend met veel regelwerk. Ik heb de dienst overgenomen van een collega die normaal het overleg doet over de crisisopnamen. We kijken waar plek is en welk hulpaanbod passend is. Het ging onder anderen over twee zusjes die opvang ►



nodig hebben vanwege een grote dreiging in huis. Deze middag ben ik weer naar het gezin geweest

van het geadopteerde jongetje.

De problemen in de gezinnen zijn heel verschillend: meisjes van 16 die in aanraking komen met een loverboy, problemen rond autisme. Vechtscheidingen komen nu vaak voor, ik vermoed dat het met de crisis te maken heeft. Dat ouders bij elkaar zijn gebleven vanwege de financiële situatie en uit elkaar gaan nu het economisch wat beter gaat. Vaak zijn ze dan te lang bij elkaar gebleven en vechten ze hun strijd uit over de hoofden van de kinderen.

Je ziet ook veel gezagsproblemen. Ouders die alles overleggen met hun kinderen. Dat gaat op een gegeven moment tegen ze werken en dan krijg je dat de kinderen bepalend zijn.

Ouders stellen ook vaak hoge eisen, aan zichzelf, aan de kinderen, maar ook aan hulpverleners. Ze willen dat alles snel gaat en perfect, maar zo zit het leven niet in elkaar.

Ik ben open en eerlijk en dat wordt altijd wel geaccepteerd. Het raakt me soms ook, ik zit weleens met tranen in mijn ogen. Maar er is ook altijd het gevoel: wat mooi dat ik dit werk mag doen, dat wij het verschil kunnen maken bij mensen, op zo'n kwetsbaar moment.



Vanochtend heb ik overleg gehad met Curium over de begeleiding van een transgender jongetje.

Vanmiddag heb ik de administratie gedaan en gebeld met de crisisopvang om te checken of een meisje goed was aangekomen. Een collega was op de pieperfoon gebeld door een oud-cliënt en die belde mij om te overleggen of ons team hier nog wat mee kan of moet doen.

We hadden ook intervisie, met vier collega's. We hebben het vooral gehad over grenzen stellen en over vragen als: wanneer is het genoeg, heb ik genoeg gedaan voor dit gezin. Het is belangrijk om dat soort dingen met elkaar te bespreken, zo houd je het werken gezond. ■

Marion Goedhart,

directeur Jeugd- en Gezinsteams



“DE HULP IS LAAGDREMPELIG EN SNEL”

Sinds bijna drie jaar zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Een enorme verandering, die onder meer leidde tot de opzet van jeugd- en gezinsteams (JGt's), die helpen bij opvoed- en gezinsproblemen. Elk team bestaat uit een groep deskundigen van verschillende organisaties, waaronder Cardea. In de regio Holland Rijnland (de Leidse regio, Rijnstreek en de Bollenstreek) vallen de 24 nieuwe teams onder een coöperatie. Marion Goedhart is daarvan de directeur.

Wat is de winst van jeugd- en gezinsteams?

“We werken heel lokaal. De teams hebben nauwe contacten met bijvoorbeeld huisartsen en scholen. En alle deskundigheid zit in het team. Samen hebben ze veel kennis en voor de mensen in de teams is het fijn om de expertise te kunnen delen.”

En wat is het voordeel voor de cliënten?

“De hulp is laagdrempelig en snel bereikbaar. Vroeger moest je bijvoorbeeld vanuit Lisse naar een instantie in Leiden. Nu heb je binnen twee weken een afspraak en meestal komt iemand dan bij je thuis. De klantwaardering is hoog. In 2016 hebben we een onderzoek gedaan en het gemiddelde cijfer was een dikke acht. Wat mensen vooral zeggen is: er wordt goed naar mij geluisterd.”

Er wordt gezegd: de cliënt staat centraal.

Wat betekent dat eigenlijk?

“We kijken altijd naar wat mensen zelf kunnen en willen doen, en wat de omgeving kan. Waar nodig wordt er hulp vanuit het JGt of vanuit de specialistische hulp ingezet. Het gaat altijd om bij die vraag passende hulp. Mensen kunnen ook hun eigen dossier inzien. En ze kunnen zelf bepalen of ze de hulp willen, het hoeft niet, tenzij de veiligheid van het kind in het geding is.”

Met wat voor vragen melden mensen zich bij de teams?

“De vragen zijn heel divers. Van lichter naar behoorlijk zwaar. Regelmatig spelen (v)chtscheidingen een rol. We zien dat die zwaardere gevallen vaak veel tijd van de teams vragen waardoor ze soms minder toekomen aan preventie en samenwerking met het voorveld. Dat vinden we wel een punt van zorg.”

**“MENSEN VINDEN DAT
ER GOED NAAR ZE
WORDT GELUISTERD”**

Op de jeugd- en gezinsteams is toch ook bezuinigd?

“Nee, op de teams is niet bezuinigd, maar ze zijn wel nieuw, Deze regio heeft fors minder geld gekregen dan er voor de decentralisatie beschikbaar was. Terwijl juist de vraag naar hulp toenam, dat zie je altijd als de hulp dichterbij wordt gebracht. Gemeenten hebben het financieel dus best zwaar. Dan dreigt de bureaucratie toe te nemen. Dat is jammer omdat juist die bureaucratie in het oude systeem een probleem was en deze regio juist probeerde de bureaucratie te beperken, onder andere door nauw samen te werken. Die samenwerking is een groot goed.”

Jeugdzorg heeft vaak een slechte naam, dat lijkt me ook lastig.

“Ja, ik denk altijd dat dat komt doordat jeugdzorg wordt geassocieerd met uithuisplaatsingen, die heel heftig en pijnlijk zijn voor gezinnen. En als er ergens iets mis gaat in een gemeente, dan denken mensen al snel dat het elders ook wel niet goed zal gaan. Ik kan je zeggen dat de medewerkers over het algemeen buitengewoon toegewijd zijn, deskundig, consciëntieus en betrokken. De zwaarte van het vak wordt weleens onderschat, maar dat geldt voor meer beroepen. Gelukkig vinden de meeste medewerkers hun werk heel mooi, en doen ze het met alle liefde.” ■

Als u iets aan de jeugdzorg zou kunnen veranderen, wat zou dat dan zijn?

“Ik ben heel blij met hoe Cardea samenwerkt in en meewerkt aan de coöperatie en in de JGt's. Wat ik zou willen is: dat onderwerpen buiten de jeugdhulp zelf minder ingewikkeld worden, zoals huisvesting voor jongeren die uit de jeugdzorg komen. Het is voor alle jongeren lastig om woonruimte te vinden, maar voor deze groep is het extra moeilijk. Ze hebben vaak weinig geld en hebben meestal ook nog wat begeleiding nodig. Daar ligt een uitdaging voor gemeenten en woningbouwcorporaties etcetera.”

Fietje Schelling was tot voor kort voorzitter van de Cliëntenraad



Als u een ding mag veranderen aan de jeugdzorg, wat zou dat dan zijn?

“Dat de jeugdhulp doorloopt tot 23 jaar. Dat vind ik het allerbelangrijkste. Jongeren gaan gemiddeld het huis uit als ze 24,5 jaar oud zijn. En in de jeugdhulpverlening zeggen we als ze 18 zijn: nu moet je zo spoedig mogelijk het nest uit proberen te gaan. Er komt dan vaak een knip in de zorg en volwassenenzorg is niet geschikt voor 18-jarigen. Elke knip verhoogt de kans op uitval. Ik heb tien jaar gewerkt met zwerfjongeren en ik weet dat het heel vaak misgaat. Ik snap het gewoon niet. Je hersenen ontwikkelen zich tot je 25ste. Waarom moeten jongeren die al kwetsbaar zijn op hun 18de zelfstandig zijn? Veel jongeren zijn eenzaam als ze de jeugdhulp verlaten. Ze hebben lang niet altijd goede banden met thuis, ze hebben op verschillende plekken gewoond. De hulp zou moeten doorgaan tot iemand echt op eigen benen kan staan.”

Kunt u Cardea omschrijven in vijf termen?

“Hart voor de zaak. Voorloper. Samenwerking. Eigenwijs. Top Jongerenraad.”

Welke bijdrage van de Cliëntenraad was voor u het meest waardevol?

“Dat we heel goed konden meedenken met de overgang van de jeugdhulpverlening naar de gemeenten. Gemeenten hebben heel goed naar ons en andere cliëntenraden in de provincie geluisterd.”

“We moeten ook vragen:

WAT HEBBEN OUDERS NODIG?”

“Vraag ook wat ouders nodig hebben”. Dit is de boodschap van Fietje Schelling aan Cardea. Op 1 juli nam zij afscheid als onafhankelijk voorzitter van de Cliëntenraad. De 59-jarige Nootdorpse werkt als zzp'er voor jeugdhulp-projecten en is crisispleegouder voor pubers.

Waar bent u teleurgesteld over?

“Dat het niet is gelukt om meer ouders bij de Cliëntenraad en het werk van Cardea te betrekken. We hebben het op veel verschillende manieren geprobeerd, maar het blijft heel moeilijk. Een gezin is altijd de basis, iedereen heeft mensen nodig die onvoorwaardelijk van je houden. Als hulpverlener ben je er maar tijdelijk, bovendien hebben kinderen en jongeren vaak te maken met wisselende hulpverleners. Daarom is het zo belangrijk dat er ook een goed contact vanuit Cardea is met ouders. We moeten niet alleen maar denken: wat heeft het kind nodig. We moeten ons ook afvragen: wat heeft een ouder nodig? Ouders hebben vaak ook steun nodig. Sommigen hebben behoefte aan lotgenotencontact of aan respijtzorg, zodat ze er even uit kunnen. Natuurlijk kost het meer tijd als je ouders er meer bij betreft, maar het ontlast je ook als ze meer samen of op eigen kracht kunnen doen.

Als u een miljoen subsidie extra kreeg voor Cardea, waar zou u het geld dan aan besteden?

“Aan een fonds waardoor jongeren hun opleiding kunnen afmaken. Of ik zou er panden voor kopen, waar we ervaringshuizen van kunnen maken. Waar jongeren met een jeugdzorgverleden samen gaan wonen, elkaar steunen en een nieuwe familie gaan vormen. In Utrecht doen ze dat al, en jongeren ervaren het als een heel positieve plek.” ■

BESTUURDER GERRIT JAN HOOGELAND IS TROTS OP CARDEA

“Er substantieel aan bijdragen dat een kind goed opgroeit en een betere kans krijgt op een eigen plek in de maatschappij, dat is echt heel mooi.”



De enorme betrokkenheid van de medewerkers, de hoge cijfers die jongeren en ouders Cardea geven, het werk dat wordt gedaan. Gerrit Jan Hoogeland, als bestuurder eindverantwoordelijk bij Cardea, is trots op zijn organisatie.

“Het is echt heel mooi als je ziet dat we onze jongeren een goede start kunnen geven, dat ze een opleiding doen of gaan werken, en leren omgaan met hun problemen of belemmeringen”, zegt hij. “En wij krijgen echt niet de makkelijkste kwesties. Onze medewerkers horen soms de vreselijkste verhalen. Ongelooflijk wat (jonge) kinderen meemaken en geloof me: geen enkele ouder wil dat. Je wilt dat je kind het mooiste leven krijgt van de hele wereld. En soms gaat het zo mis. En dat wij dan samen met andere organisaties er toch voor kunnen zorgen dat een kind beter opgroeit, dat is echt heel mooi.”

Komt het vaak goed?

“Heel vaak lukt het duurzame verbetering te realiseren, maar niet altijd. We hebben geen toverstokje. Ouders geven ons een 8,3 en jongeren een 8,3. Dat zijn superhoge cijfers. Jaren geleden was het gemiddelde in de rest van het land een 7,8.”
Zestig tot tachtig procent van de kinderen en jongeren die bij

Cardea komen heeft psychische problemen. Daarnaast is er een groep die licht verstandelijk beperkt is. Vaak is er specialistische zorg nodig, maar er is zoveel bezuinigd op de geestelijke gezondheidszorg, dat er weinig behandelplaatsen en bedden zijn. Ook Cardea heeft moeten bezuinigen. In 2013 was er volgens de instanties in deze regio in totaal 114 miljoen nodig voor jeugdzorg. Het budget ligt nu rond de 80 miljoen.

“Ik heb er begrip voor dat er in tijden van schaarste wordt bezuinigd”, zegt de 58-jarige Hoogeland. “Maar het levert wel problemen op. De grenzen zijn bereikt. Ons percentage ziekteverzuim lag in 2013 nog ver onder het landelijke gemiddelde, 2,8 procent. Nu zitten we op 6 procent. Dit heeft onder andere te maken met de werkdruk in de jeugdhulp en de onduidelijkheid waarin we zitten. De medewerkers weten niet of hun baan blijft bestaan en dat geeft druk.”

Wat is de grootste verandering vergeleken met zes jaar geleden, toen u bij Cardea kwam?

“Toen hadden we in Alphen, Leiden en Lisse nog groepen met tien kinderen die in een huis woonden. Met tien kinderen met problemen heb je behoorlijk “feest” in huis. Er werkten ook relatief grote teams in wisseldiensten. Inhoudelijk vonden we dit niet goed. Het is beter als deze kinderen in gezinnen worden opgevangen. We hebben ook de groepslocaties voor oudere jongeren omgebouwd, daarvoor in de plaats zijn NaastWonendMentorhuizen gekomen. Daar wonen vier jongeren naast een huis waar een van de twee ouders bij ons in dienst is. Ze leren er om zelfstandig te worden. Hierin hebben we echt slagen gemaakt, we leveren zo veel betere zorg.”

Wat ziet u als de grootste uitdaging voor de komende jaren?

“Dat is toch dat we moeten leren omgaan met minder geld, want er is minder geld. Daar kunnen we wel krokodillentranchen om laten, maar dat helpt niet. En hoe eerder je hulp kunt bieden aan een gezin of een jongere, hoe beter het is. Zo kun je nog grotere moeilijkheden voor zijn.” ■